

Jamen, Den kan jo derhjemme

Af Gitte Albæk Bielefeldt

Hvis jeg havde en krone for hver gang jeg har hørt vendingen ”Jamen den kan derhjemme....” så ville jeg være en rig træner! Vi har alle oplevet det: den øvelse vi møjsommeligt har trænet med vores hund derhjemme, har den pludselig glemt når vi skal vise det på træningspladsen. Eller vi har trænet i klubben og når vi kommer til konkurrence, kan hunden tilsyneladende ikke huske noget som helst. Det bliver ofte undskyldt med, at hunden er dum, trodsig eller stædig. Det er IKKE tilfældet. Hunde har skam en ganske glimrende hukommelse. Der er helt andre forklaringer på, at hunden kan øvelsen derhjemme, men ikke på træningspladsen. Hundes hukommelse er nemlig meget ”stedorienteret ” også er de er ikke særlig gode til at generalisere.

Stedorienteret hukommelse

Hunde har en rigtig god hukommelse, men på en del punkter er den anderledes end vores. Hunde er rovdyr og for dem er det naturligvis en stor fordel, at kunne orientere sig i landskabet og kunne huske hvor der er gode jagtmarker. Det er ikke særlig smart hvis man hver gang man er sulten, skal ud og bruge en masse energi på at finde ud af hvor man kan finde mad i dag. Hvis man har fanget en kanin på en bestemt mark, er det en fordel at opsøge den mark igen. Kaniner lever i flokke under jorden, så chancen for at finde kaniner på marken igen er ret stor. Byttedyr er ofte græsædere, så det er mest hensigtsmæssigt at lede efter byttedyr på de steder hvor man tidligere har fanget et bytte, da det sandsynligvis er et godt græsningssted. Det også en rigtig god ide at holde sig fra naboflokkens territorium, da det kan give øretæver at komme for tæt på dem. Det er også smart, hvis man husker at på det sted her, plejer der at være en hunbjørn med unger. Vi oplever ofte den stedbestede hukommelse med vore egne hunde. Bare tænk på hvordan din hund reagerer, når du kører hen til træningspladsen, til stranden eller i hundeskoven. Hvis vores hund har haft en ubehagelig oplevelse med en anden hund, kan vi opleve, at hunden i meget lang tid efter den ubehagelige episode, er forsigtig med at passere stedet hvor det ubehagelige skete eller måske nægter den helt at komme i nærheden. Har vi været ude at gå et sted hvor hunden for eksempel har jaget et egern op i et træ, kan vi opleve at hunden flere år efter stadig bliver helt ophidset ved lige netop det træ det kunne jo være at egernet kommer igen...

Generalisering og socialisering

Mennesker er rigtig gode til at generalisere. Børn f. x. er ikke særlig gamle før de ved, at selv om hunde er meget forskellige og findes i mange størrelser og farver, så kan de genkende en hund, når de ser én OG skelne den fra en kat eller en hamster. Mennesker generaliserer egentlig tit for meget. Vi ser skoven og egentlig ikke de enkelte træer. Vi ser i helheder og opfatter ikke detaljer særlig godt. Hunde er verdensmestre i at diskriminere (det er det modsatte af at generalisere). Hundene ser træerne enkeltvis de ser ikke skoven samlet. Hunde opfatter formentlig alle detaljer i deres omverden med samme styrke. Forestil dig at en hund ser et menneske med hat på for første gang. For hunden er det ikke nødvendigvis et menneske, for det ser jo anderledes ud. Det kan sagtens være noget farligt, der bare ligner et menneske. Hunden får nu lov at snuse og snakke med hattemennesket og finder ud af, at det faktisk er et ganske ufarligt menneske. Næste gang hunden ser et menneske med hat, vil der foregå en sammenkædning i hovedet på hunden: det KAN sagtens være et menneske med en dims på hovedet. Når hunden har set f. x. 10 mennesker med forskellige hatte, er den bedre i stand til at generalisere: Det er et menneske med en hat på og det er ganske ufarligt. Efterhånden finder hunde via erfaringen ud af at generalisere mennesker: Det er de der tobenede, der ser lidt skiftende ud. Tobenede kan have forskellige farver, have forskellige dimser på hovedet, have mærkelige dimser foran øjnene og så har de forskellige ”pels” på hver dag. Lad os så forestille os, at hunden efter et stykke tid ser et menneske i en kørestol

for første gang. For hunden er det ikke umiddelbart et menneske, så den kan reagere med angst eller forsigtighed, indtil den har lært at det er endnu en af de måder de tobenede kan opføre sig på. Tobenede kan skam bevæge sig på mange måder, ikke bare gå og løbe, de kan også cykle, køre på rulle-skøjter, skateboard m.m.

Jeg oplevede en gang en hund der var 4 år før der faldt så meget sne, at det var kælkevej. Da hunden første gang oplevede et familiemedlem kælke ned af en bakke, gik den helt amok. Sådant havde dens menneske aldrig tidligere bevæget sig, så hunden mente tilsyneladende at der måtte være noget galt! Den gøede og hev mennesket i armen og var nærmest panisk. Efter at hunden havde oplevet et par kælketure løb den roligt ved siden af. Mange mennesker oplever noget lignende med deres hund, første gang de tager den med til stranden og familien går i vandet. Evnen til at generalisere øges med erfaring, alder og gentagelser. Det er endnu en årsag til at det er så vigtigt at socialisere sin hvalp og ung hund grundigt.

Angst og generalisering

Når det gælder ubehag og angstfyldte situationer går generalisering til gengæld lynhurtigt for hunde. I naturen handler det jo om at overleve og her er det en fordel, at farlige situationer hurtigt generaliseres. Her kan generaliseringen til gengæld tage overhånd. Hunde der bange for fyrværkeri kan blive bange for mørke. Ofte bliver de også ofte bange for tordenvej og da tordenvej ofte følges af heftig regn og blæst kan disse ting i sig selv udløse angsten. Det kan ofte tage meget lang tid og kræve professionel hjælp at få behandlet den type angst.

Forskellige mennesker, forskellige regler

Hundens manglende evne til generalisering medfører at hunden sagtens kan træne med 2 eller tre forskellige mennesker uden problemer. Man gør sådan, når man er sammen med "far" og sådan når man er sammen med "mor". En af mine gamle hunde gik til træning i hjemmevernet med min mand. Jeg trænede med den samme hund i DcH. Det var absolut intet problem. I hjemmevernet måtte hunden ALDRIG modtage godbidder af andre end hundeføreren og det gjorde den heller ikke. Når jeg trænede i DcH kunne hunden sagtens finde ud af, at situationen var en anden og den tog gerne godbidder fra figuranten i runderingen. Den tog ikke godbidder fra figuranten hvis min mand trænede den i DcH! Hjemme tog den gerne godbidder fra gæster. Hunden generaliserede altså ikke det der med godbidderne.

Jeg kender hunde, der tigger, når de er på besøg hos bestemte mennesker, men aldrig derhjemme. Man kan også opleve hunde, der kun tigger hos én person i familien og ikke hos resten. De kan sagtens skelne! Hunde kan også uden problemer skelne deres "egen" klikker fra de andre klikkere på et træningshold. Også selv om alle klikkerne er af samme fabrikat!

Hvordan kan vi bruge denne viden i træningen?

Når vi sammenkæder den stedbevidste hukommelse med hundens svage regeneraliserings evne, så kan vi jo egentlig godt regne ud hvorfor hunden kan derhjemme, men ikke på træningspladsen. Det der sker kunne være følgende: Hunden lærer en sit-øvelse hjemme i haven: I hundens hjerne kædes stedet og kommandoen sammen. Sit er noget man gør i haven. I hundens hjerne kan man forestille sig at det er nogenlunde således: "Sit = min bagdel sættes på græsset når mit menneske står i haven med en godbid i venstre hånd og ser rar ud og siger sød lyd. Mennesket holder hånden med godbidde foran min snude og løfter hånden lidt opad". Den situation er i hundens øjne meget anderledes end: "Mit menneske står på et fortov (der kører biler forbi, der er en del mennesker og andre hunde). Mit menneske hvæser en lyd, ser vred ud, har ingen godbid og løfter ikke hånden". Hvordan skal den stakkels hund dog kunne vide, at den skal gøre det samme i begge situationer, med mindre man har øvet ordet og øvelsen mange gange under forskellige omstændigheder? Der er særdeles vigtigt at træne varieret, hvis man går til konkurrence. Når man træner konkurrenceprogram uden variationer lærer hunden, at øvelsen foregår på én måde på ét sted. Man risikerer derfor at hunden ikke forstår, hvad det er den skal

på en fremmed plads med andre mennesker og hunde rundt omkring. Man kan sågar opleve hunde på træningspladserne, der ikke kan lave en øvelse, hvis den foregår et andet sted på pladsen end lige der hvor holdet plejer at træne. Træner derfor mange forskellige steder og i mange forskellige situationer. Det er en stor fordel at dele øvelserne op i bitte små del øvelser og sætte dem sammen på forskellig måde. Du kan prøve at teste om din hund egentlig forstår ordet sit. Vend rygg til hunden og giv den kommandoen (brug et lille spejl til at kikke dig over skulderen). Sætter den sig? – hvis ikke, ja så forstår den ikke ordet. Den har ikke generaliseret ordet godt nok til også at kunne udføre ordren når du vender ryggen til. Hundes evne til at generalisere øges med alder og erfaring. Når en adfærd eller øvelse er godt indlært, kan den nemmere generaliseres til, at kunne udføre under alle mulige forhold. Antallet af gentagelser der skal til for at hunden kan generalisere er meget forskellig. Når hunden er i stand til at generalisere nogle øvelser, vil man ofte opleve, at hunden bliver bedre og hurtigere til at generalisere.

Morskab fremmer indlæring

Hvis man har det sjovt under indlæring trænger stoffet bedre ind og huskes bedre. Det gælder for både hunde og mennesker. Tænk på dengang du gik i skole: Hvad husker du bedst: 7 tabellen eller alfabetet? De fleste svarer alfabetet, der ofte leges og synges ind, mens tabellen skulle læres udenad som kedeligt terpearbejde. Hunde lærer og lynhurtigt ord som bold, mad, tur m.m. Det går noget langsommere med ord som bliv, dæk m.m. Det er fordi vi indlærer øvelserne for kedeligt!

Træn med variation

Hunden skal gradvist udsættes for andre miljøer, mennesker og forstyrrelser. Pres ikke hunden for meget. Det skal være sjovt at træne sammen. Hvis udfordringen bliver for stor og det mislykkes for hunden, så gå tilbage til det udgangspunkt, hvor hunden sidst gjorde øvelsen korrekt eller start helt forfra. Lad være med at skælde hunden ud. Det jo DIG der har givet den større udfordringer end den kan magte! Lad være med at træne den samme øvelse 20 gange i træk. Det er yderst kedsommeligt og mange hunde ser vitterligt ud, som de mener hundeføreren er dum: nu har de gjort det rigtigt – hvorfor så blive ved! Nogle racer bryder sig heller ikke om gentagelser. De taber koncentrationen efter 2-3 gentagelser. Hvis et indkald skal være så godt, at det også virker, når din hund løber efter en kat, ja så må det gradvist indlæres med flere og flere forstyrrelser, indtil hunden er i stand til at se bort fra diverse ting, der måtte distrahere den. Hvorfor ikke prøve at træne stå-, sit- og dækøvelser på en badebro eller en væltet træstamme? Man skal huske at træne forskellige steder og på forskellige underlag: græs, gader, skov, havn, grusgrav, legepladser m.m. Fremadsendelser, spor og stuedressur m.m. bør trænes med forskellige typer pinde og flagmarkeringer, så hundene ikke generaliserer en bestemttype pind til en bestemt øvelse. Det sker nemlig ofte. Hvis hunden ikke kan udføre en øvelse under forskellige forhold og med forskellige forstyrrelser, er det simpelt hen fordi hunden endnu ikke har lært øvelsen godt nok! Så glem bare alle de andre dårlige undskyldninger, som dommerne morer sig over til konkurrenterne.

Ideer til distraktioner i forskellige øvelser

- Kast en bolde eller andet legetøj
- Piv med et pivdyr
- Hop op og ned på stedet (og vift med armene)
- Syng en sang (hele holdet kan jo evt. afsynge nationalsangen under langtidsafdækning)
- Fløjt
- Sæt dig (eller læg dig helt ned) ... og giv hunden en kommando.
- Spil musik (brug en bilradio på træningspladsen)
- Prøv at gå lineføring til Olsen bandens kendingsmelodi – det sætter swing på hundeføreren og giver glade opmærksomme hunde!
- Smid godbidder på jorden
- Udfør øvelsen med mennesker stående /gående tæt på.

- Træn med solbriller på
- Træn med fastelavnsmaske på
- Træn på afstand: bare fordi hunden kan sidde lige foran dig, er det ikke sikkert at den kan udføre øvelsen hvis den er 1, 2 eller 5 meter væk fra dig. Det skal indlæres gradvist
- Vend ryggen til din hund og giv en kommando (du kan bruge et lillespejl til at kigge dig over skulderen)
- O. s. v. Brug fantasien!-Vigtigt: hunden må ikke skræmmes.

-Øg forstyrrelserne gradvist. Og husk at der er forskel på hunde: både på grund af race, alder og erfaring. Jeg har engang set et hold med hunde og mennesker, der lavede stå, sit, dæk øvelser mens mennesker og hunde dansede rundt i ring og sang boogiewoogie:”

SÅ tager vi hunden i sit (stå eller dæk), så tager vi hunden i sit og venter lige lidt Så gør vi boogie woogie og danser rundt i ring (med hundene på plads naturligvis) Åhh boogie boogie woogie Åhh boogie boogie woogie

Det var lutter glade mennesker og logrende hunde! Det må godt være sjovt at træne hund...Det fremmer indlæringsevnen og lysten – både for hunde og mennesker. At generalisere betyder almindelig-gøre. Når man på baggrund af en række enkelte erfaringer drager en almen konklusion. Det er når man, for eksempel, udviser en adfærd i en situation, der er anderledes end den situation adfærden blev indlært i. At diskriminere er evnen til at se detaljer frem for helheder. Når man reagerer forskelligt på sanseindtryk af forskellig intensitet og/eller kvalitet.